

Oponentský posudek na diplomovou práci

Autor: Lucie Beranová

Název práce: „Analýza směnných relací a jejich vliv na agregáty národního hospodářství“

Autorka si dala za cíl své práce prozkoumat vývoj směnných relací v České republice, a to jak v souhrnu, tak i v detailnějším komoditním třídění. Vzhledem k otevřenosti české ekonomiky a významu zahraničního obchodu na její výkonnost se jedná o důležité téma, které si zasluhuje pozornost. V první části se autorka zaměřila na metodické vymezení zahraničního obchodu a cenových indexů vývozu a dovozu. Při měření zahraničního obchodu existují v principu dvě metodiky s rozdílnou vypovídací schopností, a to národní a přeshraniční pojetí. Rozdíly mezi oběma koncepty jsou správně popsány s drobnou nepřesností, kdy je národní pojetí ZO zaměňováno s údaji v národních účtech (ty jsou úplnější a zahrnují i zmíněné nákupy turistů). Podrobně je rovněž popsáno vymezení makroagregátů, zejména rozdíly mezi hrubým domácím produktem, národním důchodem, disponibilním důchodem a domácím důchodem. Tato část je popsána přehledně a je nutná pro pochopení vzájemných souvislostí, jejichž znalost není obecně příliš rozšířená.

Teoretická část práce dále pokračuje vymezením metod analýzy časových řad, a to jak deterministických, tak i stochastických s využitím Box-Jenkinsovy metody. Je otázkou, zda bylo nutné jít ve výkladu, který do značné míry kopíruje učebnice statistiky, do takové míry podrobnosti, či jen odkázat na příslušnou literaturu. Autorka zvolila podrobný výklad metod, které jsou následně použity v empirické části práce. V té jsou uvedené metody použity k modelování směnných relací na agregované úrovni, přičemž jsou testovány různé modely z hlediska jejich vhodnosti. V této části, byť je velmi propracovaná, se mi práce zdála do určité míry mechanická, chybělo mi věcné zdůvodnění využití jednotlivých modelů a určitá reflexe, zda parametry modelu dávají ekonomický smysl. Pokud je např. použit model na zkoumání závislosti vývoje HDP na saldu vývozu a dovozu, je z definice zřejmé, že vhodný model se bude hledat obtížně, protože saldo je vůči HDP relativně malé a může nabývat kladných i záporných hodnot. Větší smysl zde dává rozklad přírůstků, které také autorka správně využila.

Pomocí korelační analýzy se v další části autorka pokusila hledat závislost mezi cenovým vývojem jednotlivých komoditních skupin (SITC). Ta byla v některých případech průkazná, oceňuji, že se autorka snažila hledat ekonomické vysvětlení, byť toto téma je velmi zajímavé a zasloužilo by si samo o sobě větší prostor. Následuje analýza vztahů mezi makroagregáty, kde je zkoumána role směnných relací a z nich odvozených obchodních zisků/ztrát. V poslední části je využita shluková analýza k hledání podobnosti mezi vývojem směnných relací v různých zemích EU. Její výsledky nedávají ekonomicky příliš dobrý smysl, nicméně jde opět o téma, které by si pravděpodobně zasloužilo samostatnou pozornost.

Po formální stránce nemám k práci vážnější připomínky, drobné nepřesnosti nenarušují celkový dojem z práce. V přehledu literatury jsou obsaženy relevantní české zdroje, uvítal bych i odkazy na zahraniční literaturu. Cíle dané v úvodu byly v zásadě splněny, celkově hodnotím práci jako zdařilou, přestože v některých částech je využití statistických metod poněkud samoučelné a ztrácí se „tah na branku“. Práci doporučuji k závěrečné obhajobě a navrhuji známku **velmi dobře**.

Otázky k diskusi:

1. Jaké jsou nejvýznamnější faktory vývoje směnných relací ČR z dlouhodobého pohledu?
2. Domníváte se, že vývoj směnných relací může být jedním z indikátorů národní komparativní výhody a proč?

Praze dne 1. června 2015

Ing. Marek Rojíček, Ph.D.